

4. Про схвалення розроблених Державною службою з надзвичайних ситуацій планів імплементації деяких актів законодавства ЄС. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 25.02.2015 № 132 – р. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/132-2015-%D1%80>.

5. Труш О. О. Політика Європейського Союзу у сфері цивільного захисту / О. О. Труш, О. А. Козубенко // Теорія та практика державного управління. – 2009. – Вип. 3. – С. 437 – 442.

6. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011.

Юлія БОРИСОВА

*к.соц.н., доцент кафедри
соціальної роботи
ДНУ імені Олеся Гончара*

УДОСКОНАЛЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ СТАНДАРТІВ ОПЛАТИ ПРАЦІ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ВІДНОСИН УКРАЇНА – ЄС

Розвиток відносин Україна – ЄС у контексті Угоди про Асоціацію передбачає посилення діалогу й досягнення нашою країною низки цілей в таких сферах, як гідна праця, політика зайнятості, безпечні та здорові умови праці, соціальний діалог, соціальний захист, соціальне залучення, гендерна рівність та недискримінація [5]. В рамках окреслених цілей важливими постають подальші зусилля держави і всього українського суспільства зі скорочення бідності та посилення соціальної єдності. Впроваджувана в Україні Стратегія подолання бідності розглядається як невід’ємна складова Плану заходів з імплементації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС; під час її розробки було враховано міжнародні зобов’язання України соціального характеру та міжнародні підходи щодо вирішення проблеми бідності та соціального виключення. Стратегією передбачене поетапне зниження в Україні масштабу бідності, соціального відчуження шляхом розширення доступу до продуктивної зайнятості, сприяння зростанню рівня доходів від зайнятості та виплат в системі державного соціального страхування для забезпечення гідних умов праці» [4].

Стратегія подолання бідності та затверджуваний щорічно План заходів з її реалізації передбачає такий комплексний напрям, як зменшення економічно необґрунтованої нерівності та сприяння утвердженню принципу соціальної справедливості в системі розподілу доходів. Даний напрям передбачає внесення змін до методології визначення прожиткового мінімуму з урахуванням досвіду європейських країн, проведення консультацій із сторонами соціального діалогу щодо

розроблення галузевих стандартів оплати праці, удосконалення умов оплати праці працівників бюджетної сфери. Таким чином, вагоме значення надається скороченню ризиків і масштабів прояву бідності серед працюючого населення, утвердженню принципів соціальної справедливості в питаннях оплати праці.

Не зважаючи на проголошені в рамках Стратегії цілі і здійснені заходи (зокрема, підвищення мінімальної заробітної плати), рівень фактично встановлених соціальних стандартів в сфері оплати праці й досягнутих на сьогодні показників потребує суттєвого покращення. Так, необґрунтовано низькою залишається середньомісячна заробітна плата в галузях економіки; її відношення до розміру середньомісячної заробітної плати в інших країнах є таким: Польщі – 23,9 %, Великобританії – 10,5 %, Франції – 8,9 %, Німеччини – 7,1 % [6]. Відставання погодинної мінімальної заробітної плати від нормативу, встановленого ООН (3 дол.), становить 3,7 рази, а від таких країн Європи, як Польща – у 3,9 рази, Естонії – 4,3, Литви та Латвії – 3,4 рази [1, с. 52].

Низький рівень оплати праці та, відповідно, високий (за європейськими та загальносвітовими критеріями) рівень бідності серед працюючих виступає вагомим чинником зовнішньої трудової міграції для молодих фахівців і кваліфікованих працівників. Законом «Про Державний бюджет України на 2019 р.» затверджено прожитковий мінімум для працездатних осіб у розмірі 1921 грн., при тому, що за розрахунками Мінсоцполітики фактичний розмір прожиткового мінімуму з урахуванням суми обов’язкових платежів у цінах січня 2019 р. склав 4 425 грн. [3]. Перший тарифний розряд встановлено на рівні прожиткового мінімуму, при тому, що мінімальна заробітна плата затверджена у сумі 4 173 грн. [2]. Означена ситуація є парадоксальною і спричиняє економічно невиправдане заниження рівня оплати праці працівників бюджетної сфери. Середня заробітна плата в таких галузях економіки, як охорона здоров’я, надання соціальної допомоги лише в 1,5 рази вища, ніж мінімальна, в сфері освіти – лише в 1,7 рази [3]. Дисбаланс в оплаті праці за видами економічної діяльності проявляється в структурі фонду оплати праці: у сфері державного управління й оборони та обов’язкового соціального страхування питома вага додаткової заробітної плати і заохочувальних та компенсаційних виплат становила 61,9 %, а основної – 38,1 %, в сільському ж господарстві частка основної зарплати становила 78,9 %, а додаткових, заохочувальних і компенсаційних виплат – 21,1 % [1, с. 53].

Принципово важливим для успішної імплементації угоди про Асоціацію Україна – ЄС в контексті розв’язання зазначених вище питань є активізація інструментів соціального діалогу. Однією з важливих форм регулювання заробітної плати в Україні є колективно-договірна, що має здійснюватися шляхом колективних переговорів профспілок, роботодавців та Кабінету Міністрів України. Практика показує, що цей інструмент розв’язання соціально-економічних питань в сфері зайнятості

й соціального захисту найманих працівників працює вкрай неефективно. Всупереч Рекомендації МОП № 91 не діє механізм поширення Генеральної та галузевих угод на усі юридичні особи, що не брали участі в їх укладенні, що призводить до звуження сфери дії угод; фактично не забезпечується відповідальність сторін соціального діалогу у разі невиконання ними домовленостей і зобов'язань. Як правило, невиконаними залишаються положення, що стосуються саме оплати праці [6].

Прогрес у досягненні домовленостей в рамках Угоди про Асоціацію Україна – ЄС залежить від виваженості, економічної й соціальної обґрунтованості подальших рішень на всіх рівнях владної вертикалі. Необхідною є оцінка впливу соціальних стандартів на реальні доходи населення, визнання їх не тільки соціального, але й економічного значення для підвищення платоспроможного попиту та, відповідно, для поживлення темпів зростання вітчизняної економіки. Важливим чинником подальшого прогресу також слід вважати готовність учасників соціального діалогу додержуватися встановлених зобов'язань і ефективність контролю за їх виконанням з боку уповноважених органів й організацій, включаючи інститути громадянського суспільства.

Список використаних джерел

1. Заяць Т. А., Дяконенко О. И. Соціальні стандарти в сфері оплати праці України: диференційованість структури та особливості реалізації // Соціально-трудова відносина: теорія та практика : зб. наук. пр. – Київ : КНЕУ, 2018. – № 1. – С. 48 – 56.
2. Про Державний бюджет України на 2019 рік: Закон України від 23.11.2018 р. № 2629-VIII // Відомості Верховної Ради. – 2018. – № 50. – ст. 400.
3. Прожитковий мінімум, динаміка середньої заробітної плати та стан виплати зарплати у січні 2019 р. // Департамент з питань бюджету та оплати праці апарату Федерації профспілок України. – Режим доступу: <http://expert.fpsu.org.ua/>.
4. Про схвалення Стратегії подолання бідності: Розпорядження Кабінету міністрів України від 16.03.2016 № 161-р. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/>.
5. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: ратифікована Законом № 1678-VII від 16.09.2014. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011.
6. Чи можлива в Україні гідна оплата праці? – Режим доступу: <https://hvylya.net/analytics/economics/chi-mozhliva-v-ukrayini-gidna-oplata-pratsi.html>.

Володимир ДЕМЧЕНКО

к.філол.н., доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету

Анастасія ГОЛОВА

студентка Херсонського національного технічного університету

ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ ДО ЄС: ПОЗИЦІЇ ОПОНЕНТІВ НА ПРЕЗИДЕНТСЬКИХ ВИБОРАХ 2019 РОКУ

Сьогодні вже зрозуміло всім – і пересічним громадянам, і науковцям, що об'єднання Європи є однією з найбільш значних геополітичних подій ХХ століття, оскільки глибока інтеграція в межах Європейського Союзу перетворює його в геополітичний центр. Відповідно потрібно є ефективна співпраця з країнами, що межують із ним, зокрема з Україною, яка у свою чергу також потребує таких зв'язків [1]. Проте здобутком України в інтеграційних прагненнях є лише визнання євроінтеграції як основного напрямку розвитку держави та реальне співробітництво з деякими країнами – учасниками Євросоюзу [2].

Закономірно, що проблеми інтеграції та співпраці України з ЄС становлять предмет досліджень таких науковців, як О. Вірбулевська, А. Гальчинський, О. Корнієвський, І. Мовчан, В. Опришко, П. Пашко, О. Смагло, Є. Холстиніна, зарубіжних учених З. Бжезинського, С. Хантінгтона та ін. З державного боку, політика щодо розбудови відносин України з ЄС впроваджується на основі Закону України від 1 липня 2010 р. «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики», відповідно до статті 11 якого однією з основоположних засад зовнішньої політики України є «забезпечення інтеграції України в європейський політичний, економічний, правовий простір з метою набуття членства в ЄС» [3].

Для такої інтеграції країна мусить відповідати так званим «копенгагенським критеріям» – для вступу її в ЄС. Ці критерії (ухвалені 1993 року) вимагають, щоб держава дотримувалася демократичних принципів, принципів свободи й пошани прав людини, а також принципу правової держави. У країні має бути конкурентоздатна ринкова економіка й мають визнаватися загальні правила і стандарти ЄС. 21 березня 2014 року Україна підписала політичну частину асоціації з метою подальшого вступу до ЄС [4].

У таких умовах важливо, які погляди щодо зв'язків з ЄС висловлюють політичні опоненти в українській владі. Ми проаналізували позиції головних претендентів на пост Президента України 2019 року, щоби виявити спільне та відмінне в них. Так, у передвиборній програмі